

Bòrd na Gàidhlig
Co-chomhairle Maoinachaidh Ro-Innleachdail
Strategic Funding Consultation
Foirm-freagairt / Response Form

A. Mu do dheidhinn / About you

A1	D' ainm / Your name	Dòmhnall MacNèill
A3	Ainm na buidhne (ma tha sibh freagairt às leth buidheann) / Organisation name (if responding on behalf of an organisation)	Comunn na Gàidhlig

B. Buidhnean Com-pàirteach Lìbhrigidh / Delivery Partners

B1	<p>A bheil thu den bheachd gu bheil an lionra chom-pàirtichean lìbhrigidh a th' ann an-dràsta èifeachdach agus a' toirt seachad luach an airgid ann a bhith a'libhrigeadh amasan Plana Corporra Bòrd na Gàidhlig?</p> <p>Do you believe that the current network of delivery partners is effective and provides value for money in their delivery of Bòrd na Gàidhlig's Corporate Plan objectives?</p>
<p>Tha sinn dha rìreabh ag aontachadh gum bheil an lionra, mar a th'air a mhìneachadh anns am pàipear co-chomhairle (td 2/3) "èifeachdach agus a' toirt seachad luach an airgid". Tha na buidhnean a th'air an ainmeachadh an sin mìon-eòlach air an obair anns na diofar roinnean is coimhearsnachdan anns am bheil iad an sàs. Tha luach mhòr anns an eòlas, an dealas agus am fòcas a tha sin dha leasachadh na Gàidhlig. Chan eil buidheann sam bith aca an sàs anns an iomairt air adbharan fuadan, coimearsalta <u>a-mhàin</u>.</p> <p>Ma bheirear sùil nas fharsuinge air an lionradh a tha seo thar na bliadhnachan, chìthear gum bheil atharraichean air a bhith ann – tha buidhnean air a dhol a-mach a bith a bhitheadh air uaireigin; agus tha feadhainn ùra air nochdadh. Tha seo a' dearbhadh gum bheil an raon-leasachaidh ag obair mar bu chòir – gum bheil buidhnean nach eil èifeachdach a' dol a bith; agus bhon taobh eile, gum bheil neart, feum is èifeachdas anns na buidhnean a leanas.</p> <p>A dh'aindheoin siud a radha ged tha, tha sinn a' faicinn gur dòcha gum faodadh buannachdan a bhith ann bho bhith a' coimhead ris an lionradh a tha seo tro shùilean ro-innleachdail, is gu h-àraid tro shùilean 'leasachadh na Gàidhlig'. Tha diofar meudan anns na buidhnean seo, ach tha iad uile a' giùlain na h-aon chosgaisean corporra, agus tha iad uile an ìre mhath "beag" an taca ris an saoghal mun cuairt. Mathaid gum bitheadh buannachdan – barrachd èifeachdas; barrachd luach an airgid; barrachd gnìomh, neart agus seasmhachd anns an siostam – bho bhith a' coimhead ris an structar a tha seo anns an fharsuingeachd faic am bitheadh buannachdan ann cuid a bhuidhnean a thoirt còmhla.</p>	

B2

A bheil thu den bheachd gu bheil taic ri fhaotainn bhon a' Bhòrd gus taic a chumail ris a' bhuidheann agaibh a bhith ag obair ann an com-pàirt le buidhnean eile, agus mur eil dè an taic a bhiodh thu smaoinichadh a bhiodh freagarrach?

Do you believe that support is available from the Bòrd to support your organisation to work in partnership with other organisations, and if not what support do you believe would be appropriate?

Tha sinn dhan bheachd gun robh an cothrom a tha seo ann a-riamh; nan robh CnaG air smaoinichadh air pròiseact neo iomairt a choreigin gun robh cothrom air a bhith againn a dhol a bhruidhinn ri buidhnean eile airson a thoirt gu buil.

Ged tha, le bhith a' stèidheachadh maoin shònraichte chruthaich Bòrd na Gàidhlig suidheachadh far an robh adhbhar againn coimhead ri seo às ùr agus a dh'aona gnothach.

Bho thaobh CnaG dheth, ri linn am maoin compàirteachaidh a bhith ann, tha sinn air a dhol an sàs ann an compàirteachas nas dlùithe le Fèisean nan Gàidheal.

Nan leanadh am maoin, is nan robh fios againn gun robh e gu bhith ann thar grunnan bhliadhnachan, bhitheadh cothrom againn coimhead ri cothroman is pròiseactan le buidhnean eile. Bhitheadh e feumail nam b'urrainnear am fios a tha sin a thoirt seachad – gur e maoin leantainneach a bhitheadh ann – fiùs ged a bitheadh siud airson àireamh stèidhichte de bhliadhnachan.

Tha sinn mothachail gum bheil am maoin GLAIF agaibh a' toirt an cothrom a tha seo dhuinn cuideachd – a bhith ag obair ann an compàirteachas le na h-Ughdarrasan Ionadail airson oifigearan a stèidheachadh ann an diofar sgìrean air feadh Alba. Bhitheadh sinn gu mòr airson 's gun leanadh am maoin a tha seo, is na cothroman a tha e a' toirt dhuinn.

B3

A bheil thu den bheachd gu bheil taic ri fhaotainn bhon a' Bhòrd airson taic a chumail ris a' bhuidheann agaibh a thaobh goireasan is trèanadh a thaobh conaltradh is tèicneòlas fiosrachaidh, agus mur eil de an taic a bhiodh thu smaoinichadh a bhiodh freagarrach?

Do you believe that support is available from the Bòrd to support your organisation with resources and training in terms of communication and ICT, and if not what support do you believe would be appropriate?

Chan aithne dhuinne gum bheil taic shònraichte ri fhaighinn mu choinneamh na cuspairean seo, ach air an làimh eile tha fios againn gum faod oifigearan a Bhùird a bhith caran sùbailte mu na h-adhbharan air an toirear seachad taic airgid.

Anns an là a th'ann, tha saoghal teicneòlas a' gluasad cho luath – ge bith am bheil a' coimhead ri compuitaran is eile, siotaman oifis, neo mar a dh'èirich na meadhanan-sòisealta gu bhith cho cudromach. Mur a bheil e mar phàirt-bhunaiteach den obair làitheil, tha e gu math duilich do bhuidhnean bheaga le buidseadan teann (mar a mhòr chuid den fheadhainn anns an lionradh lìbhrigidh) cumail suas ris a h-uile càil a tha seo ann an dòigh èifeachdach. Tha cunnart ann gum faodar – le goireasan teann, agus fòcas air an obair làitheil – ligheil le cothroman an luib teicneòlas ùr a dhol seachad orra, dìreach le aineolas is cion tuigse. Air an làimh eile tha e coltach nach bitheadh obair gu leòr aig na buidhnean seo airson dreuchdan fa-leth.

Dh'fhaodadh gum bitheadh e feumail nan robh e an comas dhan Bhòrd taic a thabhann air na cuspairean seo, nuair a bhitheadh e leithid a dhìth? Ge bith am bitheadh neach-obrach ann a dhèanadh seo, neo cuideigin/buidheann air chùmhnannt?

B4

A bheil thu den bheachd gu bheil an cothromachadh maoinachaidh a th' ann an-dràsta eadar com-pàirtichean libhrigidh, sgeamaichean maoinachaidh agus pròiseactan a gheibh taic bho Bòrd na Gàidhlig a' libhrigeadh prìomhachasan a' Phlana Nàiseanta Gàidhlig agus a' dèiligeadh ri feumalachdan na coimhearsnachd Ghàidhlig?

Do you believe that the current balance of funding between delivery partners, funding schemes and Bòrd na Gàidhlig supported projects adequately deliver the priorities of the National Gaelic Language Plan and address the needs of the Gaelic community?

Nar beachd-sa tha ceist nas cudromaiche ann seach: *"A bheil an cothromachadh maoinachaidh a' libhrigeadh prìomhachasan a Phlana Nàiseanta Gàidhlig..."* agus 'se sin am bheil am buidsead slàn freagarrach airson na h-amasan a th'anns am Plana a choileanadh.

Tha CnaG làidir dhan bheachd nach eil Bòrd na Gàidhlig (agus le sin obair leasachaidh na Gàidhlig) a' faighinn maoinachadh gu leòr. Tha sinn air a bheachd a tha seo a thogail leis an Riaghaltas cheana.

Nuair a bhathar a' meòrachadh air Bòrd na Gàidhlig a stèidheachadh an toiseach, rinn dà bhuidheann sgrùdaidh moladh gum bu chòir stòras £10M sa bhliadhna a thoirt dhan Bhòrd. Bha seo am measg na co-dhùnidhean anns na paipearan a sgrìobh Mgr. JA Mac a' Phearsainn (2000), agus an t-Oll. Dòmhnall Meek (2002).

Tha e ciallach gu leòr, nuair a stèidhichear am Bòrd an toiseach eadar 2005-7 gun robh buidsead na bu lugha air a thoirt seachad sa chiad dol a-mach, ach 's gann 's gun robh am Bòrd air stèidh cheart mun àm a nochd an 'staing ionmhais' ann an 2008/9. Bhon uairsin tha maoinachadh a Bhùird air a bhith "stèidhichte" aig ìre £5.2-5.3M. Ann am beachd ChnaG, ma bha £10M iomchaidh ann an sùilean nan eòlaichean a sgrìobh na h-aithrisean ann an 2000 agus 2002, tha e dha rìreabh iomchaidh an diugh. Bu chòir cuimhneachadh cuideachd, le bhith a' cunntas luach an airgid, is ìre na h-atmhorachd thar na bliadhnan gum bitheadh £10M ann an 2000 a-nis suas ri £16M.

Tha làn fhios againn gum bith cuid den bheachd gur e beachd sìmplidh, faoin a tha seo, ach mur a togar a cheist chan fhaighear an t-airgead gu bràth.

Tha e ceart agus iomchaidh a bhith a' coimhead, mar a tha sibh, ri ciamar a tha am maoinachadh air a roinn is air a chosg a rèir ro-innleachd agus èifeachdas ach cha bu chòir dhuinn a' cheist chudromach seo a sheachnadh: am bheil an suim iomlan faisg mòr gu leòr airson an dùbhlán a tha romhainn?

Le airgead a bharrachd bhitheadh e comasach do Bhòrd na Gàidhlig fhèin adhartas a dhèanamh, agus bhitheadh e comasach dha na diofar buidhnean-leasachaidh a tha ag obair sa chànan an tuilleadh a dhèanamh mu choinneamh na prìomhachasan nàiseanta.

Le sin, 'se cho beag 's a tha am buidsead iomlan am beachd às làidire againne, ach a' tionndadh chun cheist fhèin, mu ciamar a thathas ga chothromachadh feumar dha rìreabh sùil gheur a thoirt air gach gnìomh faic am bheil e deànamh feum gu leòr dhan Ghàidhlig: bhitheadh seo fìor thairis air gach sgeama maoinachaidh. A rèir an slat-tomhais ud, nan tachradh e gun robh oifigearan a Bhùird a' faireachdain nach robh tagraidhean làidir gu leòr mun coinneamh, bho ge bith dè an maoin, cha bu chòir gabhail riutha dìreach airson am maoin a chosg; bu chòir sùbailteachd a bhith agaibh tagraidhean lag a dhiultadh agus an stòras a ghluasad gu sruth-airgid eile far an robh barrachd feum neo luach.

A bheil molaidhean sam bith agaibh a bhiodh leasachadh mar a tha Bòrd na Gàidhlig cumail taic ri bhuidhnean a tha libhrigeadh pròiseactan Gàidhlig?

B5

Do you have any proposals that could improve the way Bòrd na Gàidhlig supports organisations that deliver Gaelic projects?

Ann an fharsuingeachd tha sinn an ìre mhath riarachaidh leis an taic a tha sinn a' faighinn. Tha na h-oifigearan taiceil is fosgailte ri cheistean agus deònach comhairle is cuideachadh a thoirt seachad. Far am feum sinn fiosrachadh a thoirt seachad mu choinneamh am maoin eachd agus na pròiseactan tha sin a' leantainn ris a chlàr-àma aontaichte agus thèid ar pàigheadh an ìre mhath sgiobalta às deidh sin.

Far am bitheadh 'eas-aonta' neo mì-thoileachas anns an co-obrachadh seo tha sinn dhan bheachd gum bheil sin stèidhichte air an suidheachadh ionmhas - mar a thuirt sinn gu h-àrd, tha sinn làidir dhan bheachd gum bheil stòras maoin leasachaidh na Gàidhlig ro bheag.

Thar nam bliadhnan, tha sin air ar toirt gu suidheachadh far am bheil sinne rudeigin leis a bhith ag iarraidh taic mu choinneamh dreuchdan 'stèidhichte' neo rianachd, seach dreuchdan leasachaidh. Tha sinn a' faireachdainn nach bitheadh cus fàilte air a leithid – gum bheil e nas 'tarrangaiche' dhuinne a bhith a' tagradh airson dreuchdan leasachaidh, seach dreuchdan 'air cùl gnothach' – ach chan e suidheachadh seasmach a tha seo san ùine fada.

Mu choinneamh a' cheist seo feumaidh sinn cuideachd ainmeachadh (agus fàilte thoirt) air an gluasad gu maoin eachd trì bliadhna ann am prionnsapal thoirt seachad. 'Se rud a tha seo a tha an ìre mhath cumanta is àbhaisteach, agus bha e feumail nuair a thòisich Bòrd na Gàidhlig air an ràmh seo. Tha sinn dhan bheachd gum bheil seo a' cumail taic ris an obair againn ann an grunnan diofar dhòighean agus cha bheag nam measg am misneachd a bheir seo dhan sgioba leasachaidh. Mholadh sinn gu mòr gun leanadh sibh leis an modh-obrach a tha seo.

Mu dheireadh tha sibh air ìnnse cho cudromach 's a tha e gun gabh an obair a libhrigeadh agus gun gabh builean a thomhas. Tha sin cho ceart sa ghabhas, ach airson raon-òigridh anns am bheil CnaG an sàs, tha e duilich uaireannan gnìomh a mheas an aghaidh na ceistean càileachd a dh'ainmich sibh:

- a bheil am pròiseact seo air do bhrosnachadh gu bhith a' cleachdadh na Gàidhlig nas trice;
- A bheil am pròiseact seo air do sgilean Gàidhlig a leasachadh;
- A bheil am pròiseact seo air toirt ort creidsinn nas làidire gum bheil Gàidhlig cudromach do dh'Alba

Gu dearbha dh'fhaodadh a radha gur e slàtan-tomhais gu math 'inbheach' a tha seo a bhitheadh duilich do chlann a fhreagairt – feadhainn aca cho òg ri 7 no 8. Fiùs do dheugairean a sreap ri 16 bhitheadh ceist ann dè cho comasach 's a bhitheadh iadsan air beachdachadh air na ceistean seo. Nan sireadh sinn beachd bho na h-inbhich a tha ceangailte riutha – pàrantan, tidsearan – tha cunnart ann gum bheil iadsan ceum air falbh bhon òigridh fhèin is a' coimhead air cùisean le sùil eadar-dhealaichte.

Chuireadh sinn fàilte air cothrom eile a dhol an sàs còmhla ribh air slàtan tomhais na bu freagarraiche do dh'obair òigridh – na bu fhreagarraiche anns an t-seadh gum bitheadh iad a' freagairt air òigridh; gum bitheadh iad furasta a chlàradh anns na suidheachadhan sam bheil an sgioba-obrach againn an sàs; agus a thaobh a bhith a' cumail fiosrachadh earbsach dhuinn uile a thaobh buaidh.

C. Sgeamaichean taic-airgid / Funding schemes

C1

A bheil thu den bheachd gu bheil na sgeamaichean maoinachaidh aig Bòrd na Gàidhlig an-dràsta a' dèiligeadh gu h-ìomchaidh ri prìomhachasan a' Phlana Nàiseanta Gàidhlig agus na coimhearsnachd Gàidhlig, agus mura h-eil, dè na h-atharrachaidhean a bhiodh tu a' moladh gus an leasachadh?

Do you believe that Bòrd na Gàidhlig's current funding schemes adequately address the priorities of the National Gaelic Language Plan and the Gaelic community, and if not what changes would you propose to improve them?

Tha e doirbh dhuinne beachd a thoirt seachad air a' cheist seo bhon 'taobh a-muigh'. Ged a tha sinn a' faicinn farsuingeachd na sgeamaichean agus na h-amasan aca chan eil e cho soillear sin dhuinn dè, dìreach na pròiseactan a tha a' faighinn taic.

Mar a thuirt sinn gu h-àrd, is mar a tha sibhse fhèin a radha, 'se tha cudromach gum bheilear dha rìreabh a' measadh na h-iarrtasan bho na sgeamaichean seo a rèir slatan-tomhais a Phlana Nàiseanta Gàidhlig agus na prìomhachasan a tha a' sruthadh às a sin. A-rithist, nan tachradh e gun robh tagraidhean air 'ur beulaibh nach robh cho làidir, cha bu chòir ìmpidh sam bith a bhith oirbh an aontachadh a dh'aona-gnothach airson am maoin a chosg; ach gum bitheadh sùbailteachd agaibh airgead a ghluasad gu àitean far am bitheadh e gu barrachd feum a rèir na prìomhachasan agaibh.

C2

A bheil sgeamaichean maoinachaidh Bòrd na Gàidhlig a' toirt cothrom gu leòr dhut fhèin no don bhuidheann agad taic a thoirt do na h-amasan agad ann an leasachadh na Gàidhlig? Mura h-eil, ciamar a mholadh tu dèiligeadh ri seo?

Do Bòrd na Gàidhlig's current funding schemes provide you or your organisation sufficient opportunity to support your goals in Gaelic development? If not, how would you propose addressing this?

Bhon taobh againne – mar aon de na prìomh buidheanan leasachaidh – chan eil sinn a' crochadh air na sgeamaichean seo airson ar n'obair a chumail a' dol le sin dhan eil freagairt susbainteach againn dhan cheist seo.

C3

A bheil thu ag aontachadh ris na prionnsapalan maoinachaidh agus a bheil dad sam bith eile a bhiodh tu a' moladh gus an leasachadh?

Do you agree with the funding principles and is there anything else you would recommend to improve them?

Tha na prionnsapalan agaibh ceart agus cothromach, is coltas orra gum bheil iad a' toirt cothrom do dhiofar seòrsa buidheann taic fhaighinn; ach a' fàgail sùbailteachd agaibhse cuideachd a dhol an sàs ann am prìomhachasan eile a dh'èireadh bho àm gu àm.

A-rithist, bhon taobh a-muigh, tha e rudeigin duilich beachdachadh air molaidhean-leasachaidh sam bith air sàilleabh nach eil sinn a' faicinn ciamar, dìreach a tha co-dhùnaidhean gan gabhail mu choinneamh tagraidhean is pròiseactan.

Le sin a radha 's dòcha gum bheil na prionnsapalan dìreach ro fharsuinge? Am bitheadh e na bhuannachd dhuibhse, ann a bhith a' ruith na sgeamachan; a' measadh na h-iarrtasan; agus a' dearbhadh gum bheil an airgead ga chosg mo choinneamh na prìomhachasan agaibh – nan robh teannachadh a choreigin ann? Ged tha, dh'fhaodadh gum bheil seo ann is ri fhaicinn anns na diofar foirmean tagraidh ach nach eil e air a mhìneachadh ann an geàrr-iomradh a phàipear co-chomhairleachaidh.

C4

A bheil molaidhean sam bith eile agaibh a bhiodh leasachadh sgeamaichean maoinichaidh Bòrd na Gàidhlig?

Do you have any other proposals to enhance Bòrd na Gàidhlig's funding schemes?

D. San fharsaingeachd / General

D

A bheil molaidhean sam bith eile agaibh a bhiodh leasachadh mar a tha Bòrd na Gàidhlig a' cleachdadh am buidseat leasachaidh aige?

Do you have any other proposals that could improve how Bòrd na Gàidhlig uses its development budget?